

Brüssel, 18.12.2013
COM(2013) 892 final

2013/0433 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**milles käsitletakse veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste liiki kuuluvate
põllumajandusloomade kloonimist**

{SWD(2013) 519 final}

{SWD(2013) 520 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku taust

Kloonimine on suhteliselt uus mittesugulise paljundamise tehnoloogia, mis võimaldab luua kloonitava looma peaaegu identse geneetilise koopia, st geene muundamata.

Toidu tootmisel on kloonimine uus tehnoloogia. Seega kuulub kloonidest toodetud toit praeguse seadusraamistiku kohaselt uuendtoidu määruse¹ reguleerimisalasse ja vajab turustamiseelset heakskiitmist toiduohutuse riskihindamise põhjal.

2008. esitas komisjon ettepaneku² ühtlustada uuendtoidu määruses sätestatud heakskiitmisemenetlus. Seadusandjate eesmärk oli seadusandliku menetluse käigus ettepanekut muuta, et lisada erieeskirjad kloonimise kohta³. Kuna kõnealuste lisanduste ulatuses ja laadis ei jõutud siiski kokkuleppele, loobuti sellest ettepanekust pärast 2011. aasta märtsi lepitusmenetluse ebaõnnestumist. Selle tulemusena paluti komisjonil koostada seadusandlik ettepanek kloonimise kasutamise kohta toidu tootmisel, võttes aluseks mõjuhinnangu väljaspool uuendtoidu määrust⁴.

Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) arvamuse kohaselt ohustab kloonimine loomade heaolu eelkõige tehnoloogia vähese tõhususe tõttu. EFSA ajakohastas oma seisukohta 2012. aastal,⁵ nentides, et kloonimist käsitlevad teaduslikult põhjendatud teadmised on paranenud, kuid nende tõhusus on muude paljundamismeetoditega võrreldes siiski väike.

1.2. Ettepaneku eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada põllumajandustootjatele ühesugused tootmistingimused, kaitstes samaaegselt loomade tervist ja heaolu.

1.3. Õigusraamistik

Direktiivis 98/58/EÜ,⁶ mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset, on sätestatud põllumajandusloomade loomade heaolu üldised miinimumnõuded. Selles ei viidata otseselt kloonimisele, kuid kutsutakse liikmesriike üles vältima põllumajandusloomadele tarbetu valu, kannatuste või vigastuste põhjustamist. Kui

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 258/97, 27. jaanuar 1997, uuendtoidu ja toidu uuendkoostisosade kohta.

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb uuendtoitu (KOM(2007) 872 (lõplik)), 14.1.2008.

³ Komisjoni aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule toiduainete tootmise eesmärgil loomade kloonimise kohta (KOM(2010) 585, 19.10.2010) esitati ettepanek i) peatada ajutiselt, viieks aastaks kloonimise, kloonide ja kloonidelt pärineva toidu kasutamine; ii) jälgida kloonidest saadud paljundusmaterjali. http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/docs/20101019_report_ec_cloning_en.pdf

⁴ Näiteks nõudis Euroopa Parlament 6. juuli 2011. aasta resolutsioonis komisjoni 2011. aasta tööprogrammi kohta, et tuleb teha ettepanek õigusakti kohta, millega keelatakse kloonitud loomadest ja nende järglastest toidu tootmine: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0327+0+DOC+XML+V0//EN> (menetlus 2011/2627(RSP), punkt 31)

⁵ EFSA 2012. aasta seisukoht, üldine järeldus, lk18. EFSA 2012. ja 2010. aasta seisukohad: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2794.htm> ja <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1784.htm>

⁶ Nõukogu direktiiv 98/58/EÜ, 20. juuli 1998, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23).

kloonimine põhjustab tarbetut valu, kannatusi või vigastusi, peavad liikmesriigid selle vältimiseks tegutsema riiklikul tasandil.

1.4. Kooskõla Euroopa Liidu muude põhimõtete ja eesmärkidega

Käesolev algatus on vastuseks eespool osutatud mureküsimustele ja väldib samas liidu ja kolmandate riikide põllumajandustootjate ja sordiaretajate tarbetut koormamist.

Käesoleva ettepanekuga nähakse ette peatada liidu territooriumil:

- kloonimise kasutamine toidu tootmise eesmärgil;
- elusate kloonide (kloonloomad) turustamine.

Need ajutised keelud suruvad loomadele kannatusi põhjustava tootmistehnoloogia valdkondadesse, kus sellest näib olevat erilist kasu.

Ajutised keelud vaadatakse korrapäraselt läbi, pidades silmas teaduse ja tehnika edusamme selle tehnoloogia arendamisel ja kasutamisel mujal kui põllumajanduses.

See algatus ei hõlma kloonimist, mida tehakse teadusuuringute käigus haruldaste tõugude või ohustatud liikide säilitamiseks ning ravimite ja meditsiiniseadmete tootmiseks.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

2.1. Konsulteerimine

2.1.1 Konsultatsioonimeetodid ja peamised sihtvaldkonnad

Konsulteeriti liikmesriikide, sidusrühmade ja kolmandate riikide kaubanduspartneritega.

Toiduahela ja loomatervishoiu alaline komitee on olnud liikmesriikidega konsulteerimise peamiseks foorumiks. Lisaks vastasid kõik liikmesriigid ka konkreetsele küsimustikule kloonimise kohta oma territooriumil.

Sidusrühmadega konsulteeriti toiduahela nõuanderühmas. Osales 22 organisatsiooni, mis esindavad kõiki asjaomaseid sektoreid (põllumajandustootjad, tõuloomapidajad, toiduainetööstus, jaemüüjad, tarbijad ja loomade õiguste eest seisjad). Lisaks peeti viis tehnilisi küsimusi käsitlevat koosolekut põllumajandustootjaid, tõuloomapidajaid ja toiduainetööstust esindavate organisatsioonidega.

Spetsiaalne küsimustik saadeti 15 suuremale kolmandates riikides asuvale kaubanduspartnerile, kellest 13 vastas.

Üldsusega konsulteeriti 2012. aasta märtsis interaktiivse poliitikakujundamise algatuse kaudu. Sellel algatusel on 6000 klienti, kellest 360 vastas⁷.

Kloonimist käsitleti kahes Eurobaromeetri uuringus: 2008. aasta eriuuring kloonimise kohta⁸ tehti 27 liikmesriigis ja 2010. aasta uuring biotehnoloogia kohta,⁹

⁷ Neist vastustest 34 tuli kutseorganisatsioonidelt, 34 valitsusvälistelt organisatsioonidelt, 16 riiklikelt haldusametustelt, 1 kolmandalt riigilt, 9 ettevõtetelt, 26 teadusametustelt, 10 liikmesriikidelt ja 230 eraisikutelt.

⁸ Euroopa suhtumine loomade kloonimisse: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_238_en.pdf ja http://ec.europa.eu/food/food/resources/docs/eurobarometer_cloning_sum_en.pdf

milles olid eriküsimused kloonimisest, tehti 27 liikmesriigis ja 5 ELi mittekuulvas Euroopa riigis.

Teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa töörühm (EGE töörühm) väljendas 2008. aasta eriaruandes kloonimise kohta¹⁰ kahtlust, et loomade kloonimine põllumajandusloomade saamise eesmärgil võiks olla õigustatud, „võttes arvesse asendusemasloomade ja kloonloomade kannatuste ja tervisehäirete praegust taset”. EGE töörühm leidis ka, et „puuduvad veenvad argumendid toidu tootmiseks kloonidest ja nende järglastest”.

2.1.2 Vastuste kokkuvõte ja nende arvessevõtmine

Liikmesriigid kinnitasid, et liidus ei kloonita praegu loomi põllumajandusloomade saamise eesmärgil. Asjassepuutuvate majandussektorite (põllumajandustootmine ja tõuloomakasvatus) esindajad märkisid, et nad ei ole praegu huvitatud põllumajandusloomade kloonimisest. Siiski rõhutasid põllumajandustootjad ja loomakasvatavad, et konkurentsivõime säilitamiseks peab neil olema juurdepääs parima toimega geenidele, sealhulgas kloonide paljundusmaterjalile.

Argentina, Austraalia, Brasiilia, Kanada ja Ameerika Ühendriigid kinnitasid, et nende territooriumil kloonitakse loomi, kuid nad ei osanud öelda, mil määral seda tehakse. Brasiilias, Kanadas ja Ameerika Ühendriikides on kloone registreerinud eraettevõtjad. Kanadas on kloonimise õiguslik seisukord samasugune kui ELis, st et kloonloomadest toodetud toit on uuendtoit ja vajab turustamiseelset heakskiitmist. Argentina, Austraalia, Brasiilia, Kanada, Uus-Meremaa, Paraguay ja Ameerika Ühendriigid rõhutasid, et meetmed peaksid olema teaduslikult põhjendatud. Lisaks rõhutasid nad, et meetmed ei tohiks piirata kaubandust rohkem kui õiguspärase eesmärkide saavutamiseks vajalik.

Liidu kodanikel, teisest küljest, oli üsna negatiivne ettekujutus kloonimise kasutamisest põllumajandusloomade tootmise eesmärgil.

Käesolevas ettepanekus võetakse arvesse konsultatsioonide tulemusi. Selles käsitletakse õigustatud muret proportsionaalselt ning võetakse arvesse asutamislepingutega komisjonile antud pädevuse piire. Ettepanekus soovitatakse võtta meetmed üksnes asjaomaste loomade (st asendusemasloomad ja kloonid) ja liikide (veised, sead, hobuslased, lambad ja kitsed) suhtes, mida tõenäoliselt hakatakse kloonima põllumajanduslikel eesmärkidel.

2.1.3 Väliseksperdid

2008. aastal esitas Euroopa Toiduohutusamet arvamuse kloonimise kohta. Selles keskenduti kloonitud loomadele, nende järglastele ja nendest loomadest saadud toodetele. Kõnealust arvamust täiendati kolme avaldusega, vastavalt 2009., 2010. ja 2012. aastal¹¹. Kättesaadavate andmete alusel leidis EFSA, et loomade heaolu

---

⁹ Eurobaromeetri eriuuring, biotehnoloogia aruanne, oktoober 2010.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_341_en.pdf

¹⁰ Loomade toiduks kloonimise eetilised aspektid, 16. jaanuar 2008:
http://ec.europa.eu/bepa/european-group-ethics/docs/publications/opinion23_en.pdf
http://ec.europa.eu/bepa/european-group-ethics/docs/publications/opinion23_en.pdf

¹¹ Toiduohutus, loomade tervishoid ja heaolu ning somaatiliste rakkude tuuma siirdamise teel saadud (SCNT) loomade ja nende järglaste ning nendest loomadest saadud toodete keskkonnamõju (arvamus ja aruanded):
<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/767.pdf>;
<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/319r.pdf>;

probleemid on seotud asendusemasloomade (kellele kloon siirdetakse) ja kloonide enda tervisega. Asendusemasloomad kannatavad eelkõige platsenta väärtalitluse all, mis suurendab tiinuse katkemise ohtu. Seetõttu ei ole kõnealune tehnoloogia muu hulgas ka kuigi tõhus (veistest tiinestub 6–15 % ja sigadest 6 %) ning ühe klooni saamiseks on vaja siirdada kloonembrüo mitmele asendusemasloomale. Lisaks põhjustavad kloonid vääringud ja ebatavaliselt suured järglased sünnitusraskusi ja neonataalset surma. Kõrge suremus on kloonimisele iseloomulik. Teisest küljest on EFSA korduvalt väljendanud seisukohta, et kloonimine ei mõjuta kloonist saadava liha ja piima ohutust.

2.2. Mõju hindamine¹²

Kogemuste põhjal, mis saadi 2011. aasta märtsis ebaõnnestunud seadusandliku menetluse käigus, ja sidusrühmade poolt väljendatud seisukohtade põhjal hinnati nelja valikuvõimalust¹³. Nende nelja võimaluse analüüsi tulemusena, arvestades nende mõju ja taotletavaid eesmärke, võeti käesoleva ettepaneku aluseks 4. valikuvõimaluse elemendid (st kloonimise ja eluskloonide impordi ajutine peatamine). Kloonimise ja kloonitud põllumajandusloomade turustamise peatamisega tagatakse, et kõigi liidu põllumajandustootjate ja tõuaretajate suhtes kohaldatakse samasuguseid tingimusi ja ühtlasi kaitstakse piisavalt loomade heaolu. Liidu põllumajandustootjate konkurentsivõime säilitamiseks ei kohaldata käesolevat ettepanekut kloonidest pärit paljundusmaterjali suhtes.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (TFEU) artiklil 43 (põllumajandus). ELi toimimise lepingu artiklis 39 loetletud liidu põllumajanduspoliitika eesmärkides on sätestatud, et muu hulgas tuleb tagada põllumajandustootmise ratsionaalne areng. See tähendab põllumajandustootjatele ühesuguste tootmistingimuste tagamist. Nende eesmärkide saavutamiseks vahendite valimisel tuleb võtta arvesse ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 13. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 13 nõutakse, et ka liidu põllumajanduspoliitika kavandamisel ja elluviimisel peavad liit ja liikmesriigid pöörama täit tähelepanu loomade heaolu nõuetele, kuna loomad on aistimisvõimelised olendid.

3.2. Subsidiaarsuse põhimõte

Isoleeritud lähenemisviisid loomade kloonimisele võib kaasa tuua moonutusi põllumajandusturgudel. Seetõttu on vaja tagada, et kohaldatakse samu tingimusi, ja seega tegelda probleemiga liidu tasandil.

3.3. Proportsionaalsuse põhimõte

Kloonimistehnoloogia ja eluskloonide impordi peatamine on eesmärkide saavutamiseks asjakohane ja vajalik meede. See tagab ka parima kulutasuvuse kerkinud küsimuste lahendamisel.

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1784.pdf>;

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/2794.pdf>

¹² Üksikasjalikuma ülevaate saamiseks vt ka dokumendiga kaasnevat mõjuhinnangut, komisjoni talituste töödokument SEC(2013) XXX.

¹³ 1) poliitika ei muutu, 2) kloonitud loomadest ja nende järglastest toodetud toidu turustamiseelne heakskiitmine, 3) kloonitud loomadest ja nende järglastest toodetud toidu märgistamine, 4) kloonimise, eluskloonide impordi, kloonidest toodetud toidu ja reproduktiivse materjali impordi peatamine.

Paistab, et kloonimistehnoloogiast saadav kasu on praeguses arengujärgus väike. Seetõttu käsitletakse käesolevas ettepanekus ainult neid aspekte, mis on seotud põllumajandusloomade tootmisega. See ei hõlma muid valdkondi, kus kloonimist võiks õigustada riski ja kasu positiivne vahekord (nagu teadusuuringud ja kloonide paljundusmaterjali kasutamine).

Kloonimistehnoloogia kasutamise peatamine ja kloonitud põllumajandusloomade impordi peatamine loovad seega mõistliku tasakaalu loomade heaolu, kodanike murede ning põllumajandustootjate, tõuaretajate ja muude sidusrühmade huvide vahel.

3.4. Õigusakti valik

Kavandatud õigusakt on direktiiv. Muud liiki meetmed ei oleks asjakohased järgmistel põhjustel.

- i) direktiiv võimaldab liikmesriikidel kasutada olemasolevaid kontrollivahendeid, mis sobivad liidu eeskirjade rakendamiseks ning seega piirata halduskoormust;
- ii) mittesiduvaid õigusakte peetakse ebapiisavaks, et ära hoida kloonimistehnoloogia kasutamist liidus.

Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni ühise poliitilise deklaratsiooniga, milles käsitletakse selgitavaid dokumente, kohustuvad liikmesriigid lisama üksnes põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Võttes arvesse käesolevas direktiivis sätestatud piiratud juriidilisi kohustusi, ei ole käesoleva direktiivi ülevõtmise raames vaja selgitavaid dokumente liikmesriikidelt.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet ega nõua komisjonilt lisapersonali palkamist.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste liiki kuuluvate põllumajandusloomade kloonimist

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

olles edastanud ettepaneku riikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu direktiivis 98/58/EÜ¹⁴ on sätestatud põllumajandusloomade heaolu üldised miinimumnõuded. Selles kutsutakse liikmesriike üles vältima põllumajandusloomadele ebavajaliku valu, kannatuste või vigastuste tekitamist. Kui kloonimine põhjustab ebavajalikku valu, kannatusi või vigastusi, tuleb liikmesriikidel võtta liikmesriigi tasandil meetmeid selle vältimiseks. Liikmesriikide erinev suhtumine loomade kloonimisse võib põhjustada turumoonutusi. Seetõttu on vaja tagada, et samu tingimusi kohaldatakse kõigi suhtes, kes tegelevad elusloomade tootmise ja turustamisega Euroopa Liidus.
- (2) Euroopa Toiduohutusamet on kinnitanud, et kloonimisel kasutatud asendusemasloomad kannatavad eelkõige platsenta väärtalitluse all, mis suurendab tiinuse katkemise ohtu¹⁵. Seetõttu ei ole kõnealune meetod muu hulgas ka kuigi tõhus, veistest tiinestub 6–15 % ja sigadest 6 % ning ühe klooni saamiseks on vaja siirdada kloonembrüo mitmele asendusemasloomale. Lisaks põhjustavad klooni väärarengud ja ebatavaliselt suured järglased sünnitusraskusi ja neonataalset surma.
- (3) Võttes arvesse liidu põllumajanduspoliitika eesmärke, Euroopa Toiduohutusameti hiljutiste teaduspõhiste hindamiste tulemusi ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 13 sätestatud loomade heaolu nõudeid, on mõistlik ajutiselt keelata teatavatest liikidest põllumajandusloomade kloonimine.
- (4) Praegu kloonitakse veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste liiki kuuluvaid põllumajandusloomi. Seepärast peaks käesoleva direktiivi reguleerimisala piirduma üksnes kõnealusesse viide liiki kuuluvate põllumajandusloomadega.

¹⁴ Nõukogu direktiiv 98/58/EÜ, 20. juuli 1998, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23).

¹⁵ Teaduskomitee teaduslik arvamus toiduohutuse, loomade tervise ja heaolu ning somaatilise raku tuuma siirdamise (SCNT) tulemusel loodud loomade, nende järglaste ja neilt loomadelt saadud toodete keskkonnamõju kohta.
<http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/cloning.htm?wtr1=01>

- (5) Eeldatavasti suurenevad teadmised selle kohta, millist mõju avaldab kloonimine kasutatavate loomade heaolule. Aja jooksul kloonimistehnoloogia tõenäoliselt paraneb. Järelikult tuleks keeldu kohaldada üksnes ajutiselt. Seepärast tuleks käesolev direktiiv vaadata läbi mõistliku ajavahemiku jooksul, võttes arvesse liikmesriikide kogemusi selle rakendamisel, teaduse ja tehnika arengut ning rahvusvahelist arengut.
- (6) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige ettevõtlusvabadust ja teaduse vabadust. Käesolevat direktiivi tuleb rakendada kooskõlas nimetatud õiguste ja põhimõtetega.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Reguleerimise ja reguleerimisala

Käesolevas direktiivis kehtestatakse eeskirjad:

- a) loomde kloonimise kohta liidus;
- b) kloonembrüote ja kloonloomade turulelaskmise kohta.

Seda kohaldatakse veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste liiki kuuluvate põllumajandusloomade (edaspidi „loomad”) suhtes.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „põllumajandusloom” – loom, keda peetakse ja paljundatakse toidu, villa, naha või karusnaha tootmiseks või muul põllumajanduslikul eesmärgil. See ei hõlma eranditult muudel eesmärkidel, nagu teadusuuringud, ravimite ja meditsiiniseadmete tootmine, haruldaste või ohustatud liikide säilitamine, spordi- ja kultuurisündmustel kasutamine, kasvatatavaid loomi;
- b) „kloonimine” – loomade mittesugulise paljundamise tehnoloogia, mille käigus teatava looma keharakust eraldatud rakutuum viiakse munarakku, millest eelnevalt on tuum eraldatud, et luua geneetiliselt identseid embrüoid („kloonembrüo”), mille võib seejärel siirdada asendusemasloomasse, et saada geneetiliselt identsete loomade („kloonloom”) populatsioon;
- c) „turulelaskmine” – looma või toote esmakordne siseturul kättesaadavaks tegemine.

Artikkel 3
Ajutine keelustamine

Liikmesriigid keelustavad ajutiselt:

- a) loomade kloonimise;
- b) kloonloomade ja kloonembrüote turulelaskmise.

Artikkel 4
Karistused

Liikmesriigid sätestavad eeskirjad, mis käsitlevad karistusi käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike sätete rikkumise eest, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada

kõnealuste sätete rakendamine. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad kõnealustest sätetest komisjonile hiljemalt [käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev], samuti teatavad nad viivitamata kõigist neid sätteid mõjutavatest hilisematest muudatustest.

Artikkel 5
Aruandmine ja läbivaatamine

1. Hiljemalt [kuupäev = viis aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäeva] esitavad liikmesriigid komisjonile aruande käesoleva direktiivi kohaldamisel omandatud kogemustest.
2. Komisjon esitab direktiivi kohaldamise kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule, võttes arvesse:
  - a) aruandeid, mille liikmesriigid on esitanud vastavalt artiklile 1;
  - b) teaduse ja tehnoloogia arengut, eelkõige loomade heaolu aspekte seoses kloonimisega;
  - c) rahvusvahelisi arenguid.

Artikkel 6
Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid [kuupäev – 12 kuud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäeva]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid kõnealused meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 7
Jõustamine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 8
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja